

UZASADNIENIE

Część ogólna

Przedstawione zmiany mają przyczynić się do poprawienia sprawności przebiegu postępowań cywilnych i karnych przez zapewnienie waloru wiarygodności przedstawianym przez uczestników postępowań zaświadczeniom usprawiedliwiającym ich niestawiennictwo z powodu choroby. Uregulowanie wprowadza również jednolite na terenie kraju zasady usprawiedliwiania nieobecności uczestników postępowań. Ponadto przedłożony projekt ma przyczynić się do rozwiązania problemu braku dostępności do lekarzy uprawnionych dla uczestników postępowania.

Proponowane regulacje mają swoje bezpośrednie źródło w obserwacji istniejącej praktyki sądowej. W oparciu o dane przesłane z sądów oraz prokuratur okręgowych (dotyczące postępowań karnych), ustalono, że w 2005 r. przedstawiono w sądach w jednym okręgu średnio ok. 994 usprawiedliwień niestawiennictwa uczestników postępowania z powodu choroby, natomiast w prokuraturach w jednym okręgu średnio ok. 70 usprawiedliwień. Do wskazanej wielkości należy doliczyć liczbę usprawiedliwień przedstawionych w sądach i prokuraturach wojskowych. Z informacji uzyskanej z Departamentu Sądów Wojskowych oraz z Naczelnej Prokuratury Wojskowej wynika, że w okresie jednego roku – w jednostkach tych przedstawiono łącznie 84 usprawiedliwienia. Ogółem dało to ok. 47.964 usprawiedliwień rocznie.

W dotychczasowych regulacjach postępowania cywilnego, odmiennie niż na gruncie postępowania karnego, brakowało przepisu, który sformalizowałby sposób usprawiedliwiania nieobecności na rozprawie z uwagi na chorobę. Wprowadzenie nowej instytucji w planowanym art. 214¹ § 1 i 2 Kodeksu postępowania cywilnego, wzorowanej na przepisach znowelizowanego w tej części Kodeksu postępowania karnego, pozwoli na ujednoczenie zasad istniejących w tym zakresie w obu postępowaniach.

Proponowane uregulowania w Kodeksie postępowania karnego rozszerzają obowiązek usprawiedliwiania, zaświadczeniem wydanym przez lekarza sądowego, niestawiennictwa z powodu choroby na obrońców i pełnomocników procesowych, których obecność była obowiązkowa lub którzy wnosili o dopuszczenie do czynności, będąc uprawnionymi do wzięcia w niej udziału.

W Kodeksie postępowania cywilnego przedstawiona propozycja planuje objąć wskazanym obowiązkiem strony, ich przedstawicieli ustawowych, pełnomocników, świadków i innych uczestników postępowania.

Planowana regulacja wprowadza do obu kodeksów instytucję lekarza sądowego jako jedyne podmiotu uprawnionego do wystawiania zaświadczenia potwierdzającego zdolność lub niezdolność stawienia się na wezwanie lub zawiadomienie sądu lub organu prowadzącego postępowanie karne, uczestników postępowania z powodu choroby.

Lekarzem tym, zgodnie z przyjętym założeniem, będzie lekarz, z którym prezes sądu okręgowego podpisze umowę w przedmiocie wykonywania czynności lekarza sądowego, na obszarze właściwości danego sądu okręgowego.

Przewidziany tryb wyboru kandydatów dąży do stworzenia mechanizmu pozwalającego na dobór fachowych i odpowiedzialnych osób, spośród których prezes sądu okręgowego dokona ostatecznego wyboru.

Dotychczasowy sposób wyznaczania lekarzy, w oparciu o tryb przewidziany w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 24 czerwca 2003 r. w sprawie warunków i trybu usprawiedliwiania niestawiennictwa oskarżonych, świadków i innych uczestników postępowania karnego z powodu choroby oraz sposobu wyznaczania lekarzy uprawnionych do wystawiania zaświadczeń potwierdzających niemożność stawienia się na wezwanie lub zawiadomienie organu prowadzącego postępowanie (Dz. U. Nr 110, poz. 1049) nie gwarantuje odpowiedzialności i rzetelności przy wystawianiu zaświadczeń.

Wystawianie zaświadczeń wyłącznie przez lekarzy sądowych pozwoli wykluczyć sytuacje, w których mogłyby dojść do nadużycia uprawnień przez uczestników postępowania, przez uzyskiwanie dokumentów od lekarzy, którzy nie spełniają wysokich wymogów stawianych lekarzom sądowym.

Zmiana ta połączona z omówionymi niżej właściwościami niezbędnymi do objęcia tej funkcji powinna zapewnić walor wiarygodności przedstawianym zaświadczeniom.

Kierując się przewidywalną potencjalnie ilością zaświadczeń wystawianych przez lekarza sądowego, określenie niezbędnej liczby tych lekarzy w danym okręgu pozostawiono prezesom sądów okręgowych, ze wskazaniem, że badania mają być dostępne dla uczestników postępowania.

Regulacja będzie stosowana odpowiednio w odniesieniu do sądów wojskowych,

co przewidziano w art. 4.

W proponowanym art. 1 ust. 3 wprowadzono zapis wyłączający z trybu wskazanego w ustawie osoby pozbawione wolności. Dla usprawiedliwiania niestawiennictwa z powodu choroby tych osób, zarówno w postępowaniu prowadzonym na podstawie przepisów Kodeksu postępowania cywilnego jak i Kodeksu postępowania karnego, właściwy będzie lekarz zakładu opieki zdrowotnej dla osób pozbawionych wolności. W art. 24 regulacji proponuje się wprowadzić zmiany do Kodeksu karnego wykonawczego regulujące wprost niniejszą kwestię, a także ustalające sposób doręczania wystawionego dla tej grupy osób zaświadczenia – organowi uprawnionemu.

Uregulowania szczegółowe

W projektowanym art. 5 określono warunki, które muszą być spełnione przez osobę ubiegającą się o wykonywanie funkcji lekarza sądowego. Poza wymogiem posiadania prawa do wykonywania zawodu na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, pełnej zdolności do czynności prawnych, niekaralności oraz wymóg posiadania nieposzlakowanej opinii, uzupełniony co najmniej 5-letnim stażem pracy w zawodzie lekarza. Celem zweryfikowania opinii o kandydacie na lekarza sądowego, wprowadzono w art. 5 ust. 1 pkt 6 konieczność uzyskania przed zawarciem umowy rekomendacji od okręgowej rady lekarskiej.

Wymienione rekomendacje oraz określone wymogi stawiane kandydatom, mają pomóc prezesowi sądu okręgowego dokonać wyboru osób, które ze względu na

wiedzę, dotychczasową praktykę i cechy charakteru dają gwarancję należytego sprawowania tej funkcji.

Wyłączono możliwość wykonywania funkcji lekarza sądowego przez osoby, wobec których jest prowadzone postępowanie o przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub o przestępstwo skarbowe bądź postępowanie z zakresu odpowiedzialności zawodowej o niedostateczne przygotowanie zawodowe lub niezdolność do wykonywania zawodu z powodu stanu zdrowia.

Przyjęcie omówionych regulacji zwiększy prestiż lekarzy sądowych oraz wiarygodność wystawianych przez nich zaświadczeń.

Projektowana ustawa wymaga, aby kandydat na lekarza sądowego złożył oświadczenia, że znane są mu przepisy Kodeksu postępowania cywilnego i Kodeksu postępowania karnego z zakresu dotyczącego skutków usprawiedliwiania niestawiennictwa uczestników postępowania, jest świadomy odpowiedzialności karnej za poświadczenie w dokumencie nieprawdy, nie jest prowadzone przeciwko niemu postępowanie o przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub przestępstwo skarbowe oraz zaświadczenie o niekaralności.

Ustawa przewiduje stałe monitorowanie możliwości sprawowania funkcji lekarza sądowego. W celu zapewnienia możliwości realizacji w praktyce tego zapisu, w projekcie wprowadzono obowiązek sygnalizacji wszelkich zdarzeń, które automatycznie nie dopuszczają do możliwości wykonywania funkcji lekarza sądowego (art. 9 ust. 2). Projekt w art. 9 ust. 3 przewiduje możliwość natychmiastowego rozwiązania z lekarzem sądowym umowy przez prezesa sądu okręgowego, w przypadku otrzymania informacji od rady lekarskiej o podjętych uchwałach w przedmiocie pozbawienia prawa wykonywania zawodu, zawieszenia w prawie wykonywania zawodu albo ograniczenia wykonywania określonych czynności medycznych bądź zakończonych i prowadzonych postępowaniach karnych lub z zakresu odpowiedzialności zawodowej. Prezes sądu będzie mógł również w tym samym trybie natychmiast rozwiązać umowę z lekarzem sądowym, gdy uzyska informację o wszczęciu przeciwko lekarzowi sądowemu postępowania o przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub przestępstwo skarbowe. Umowę z lekarzem

sądowym będzie również można rozwiązać w razie zaistnienia wątpliwości co do rzetelności wystawionego zaświadczenia, co przewidziano w art. 10 ust. 2.

O rozwiązaniu umowy z lekarzem sądowym, z przyczyn wskazanych w art. 9 ust. 3, prezes sądu okręgowego poinformuje właściwą okręgową radę lekarską. Weryfikacja umów z lekarzami sądowymi będzie ponadto przebiegała przy podpisywaniu lub przedłużaniu przez prezesów sądów okręgowych kolejnych umów.

Wykaz lekarzy sądowych, zgodnie z art. 7, prowadzi prezes sądu okręgowego, który upublicznia niniejszą listę, przekazując ją do wszystkich organów prowadzących postępowanie, zamieszcza na stronach internetowych sądów okręgowych, jak również informuje o zmianach w zakresie listy.

W rozdziale 3 projekt reguluje zasady wykonywania czynności lekarza sądowego, w tym tryb postępowania przy wydawaniu zaświadczenia, oraz sposób prowadzenia dokumentacji wydanych zaświadczeń w formie rejestru i związanych z tym obowiązków.

Miejsce i czasokres pracy lekarza pozostawiono do szczegółowego uregulowania umowie zawartej pomiędzy prezesem sądu okręgowego a lekarzem sądowym.

Lekarzem właściwym do wystawienia zaświadczenia jest lekarz sądowy miejsca pobytu uczestnika postępowania (art. 12 ust. 2).

Ponadto w przypadku osób, którym stan zdrowia nie pozwala na osobiste stawiennictwo, a które przebywają w szpitalu, zakładzie opiekuńczo-leczniczym, zakładzie pielęgnacyjno-opiekuńczym, sanatorium, prewentorium, hospicjum stacjonarnym, innym nie wymienionym z nazwy zakładzie przeznaczonym dla osób, których stan zdrowia wymaga całodobowych lub całodziennych świadczeń zdrowotnych w odpowiednio urządzonej, stałym pomieszczeniu lub choroby tej osoby uniemożliwiającej stawienie się na badanie – przyjęto uregulowanie zapewniające odwiedziny lekarza sądowego w miejscu pobytu uczestnika postępowania.

W art. 13 określono warunki niezbędne do otrzymania zaświadczenia. Poza okazaniem wezwania lub zaświadczenia wskazano na możliwość złożenia oświadczenia przez uczestnika postępowania o otrzymaniu wezwania lub zawiadomienia i okazaniu dokumentu potwierdzającego tożsamość.

W celu uniknięcia sytuacji, która mogłaby nie pozwolić lekarzowi sądowemu, wykonującemu jednorazowe badanie, postawienie prawidłowego rozpoznania nie tylko dotyczącego danego schorzenia, ale przede wszystkim przewidywanego terminu możliwości stawienia się na wezwanie (co może mieć miejsce, gdy uczestnik jest przewlekle chory, np. schorzenia neurologiczne, układu krążenia, układu pokarmowego) wprowadzono w art. 13 ust. 1 zasadę zobowiązującą uczestnika postępowania do przedstawienia lekarzowi sądowemu swojej dokumentacji medycznej z przebiegu swojego leczenia.

Jednocześnie w art. 14 ust. 2 zobowiązano zakłady opieki zdrowotnej oraz lekarzy udzielających świadczeń zdrowotnych uczestnikom postępowania do udostępnienia lekarzowi sądowemu dokumentacji medycznej z przebiegu leczenia osób ubiegających się o wystawienie zaświadczenia.

Lekarz sądowy wyda stosowne zaświadczenie na podstawie przeprowadzonego badania stanu zdrowia uczestnika postępowania i po zapoznaniu się z dostępną dokumentacją medyczną. W art. 12 ust. 4 przewidziano możliwość wystawienia zaświadczenia jedynie po zapoznaniu się ze stosowną dokumentacją lub po zbadaniu uczestnika postępowania. Niniejsza kwestia zostanie przez lekarza sądowego stwierdzona w wydanym zaświadczeniu, którego wzór określi rozporządzenie.

Jeżeli opinia lekarza sądowego przedstawiona w zaświadczeniu będzie odmienna niż stanowisko lekarza prowadzącego (ordynatora), ostateczną decyzję o usprawiedliwieniu nieobecności uczestnika postępowania podejmie organ procesowy.

Zapis ten jest również istotny z uwagi na przyjęcie w projekcie rozporządzenia jednakowego dla wszystkich trybu usprawiedliwiania nieobecności jedynie przez lekarza sądowego.

Okoliczności niniejsze powodują konieczność zapewnienia możliwości usprawiedliwiania niestawiennictwa z powodu choroby uczestnikom postępowania,

którzy znajdują się w szpitalu, hospicjum stacjonarnym albo innym zakładzie opieki zdrowotnej przeznaczonym dla osób, których stan zdrowia wymaga udzielania całodobowych świadczeń zdrowotnych w odpowiednio urządzonej, stałym pomieszczeniu. Do oceny stanu zdrowia tych osób przez lekarza sądowego niezbędne jest zapoznanie się z dokumentacją medyczną znajdującą się w danym zakładzie opieki zdrowotnej.

Kwestie udostępniania dokumentacji medycznej osób korzystających ze świadczeń zdrowotnych reguluje art. 18 ustawy z dnia 30 sierpnia 1991 r. o zakładach opieki zdrowotnej (Dz. U. Nr 91, poz. 408, z późn. zm.) oraz art. 40 i 41 ustawy z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentysty (Dz. U. z 2005 r. Nr 226, poz. 1943). Planowana zmiana art. 18 ust. 3 pkt 4 ustawy o zakładach opieki zdrowotnej oraz dodanie pkt 8 do art. 40 ust. 2 ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentysty umożliwi lekarzowi sądowemu ocenę stanu zdrowia osób ubiegających się o wystawienie zaświadczenia usprawiedliwiającego niestawiennictwo, po zapoznaniu się z dokumentacją medyczną znajdującą się w danym zakładzie opieki zdrowotnej lub u lekarza praktykującego indywidualnie.

Na lekarzy sądowych nałożono w art. 15 obowiązek prowadzenia dokumentacji badań w formie corocznego rejestru wystawionych zaświadczeń, co umożliwi ich weryfikację pod względem merytorycznym i finansowym. Rejestr ten, zgodnie z art. 16 ust. 1, na żądanie prezesa sądu okręgowego, sądu lub prokuratora, lekarz sądowy ma obowiązek udostępnić. Po zakończeniu roku kalendarzowego, a w razie rozwiązania umowy niezwłocznie, lekarz sądowy ma obowiązek przekazania rejestru do właściwego sądu okręgowego, gdzie ma być przechowywany przez 15 lat (art. 16 ust. 2 i 3).

Szczegółowy sposób prowadzenia rejestru pozostawiono do uregulowania w rozporządzeniu.

Przyjęto w proponowanej regulacji, w art. 17, możliwość podjęcia czynności zmierzających do weryfikacji wystawionego zaświadczenia. Wątpliwości odnoszące się do rzetelności zaświadczenia powinny być, jak przewidziano w ust. 2 wymienionego artykułu, obowiązkowo zgłaszane prezesowi sądu okręgowego, prokuraturze oraz okręgowej radzie lekarskiej.

Rozdział 4 przedstawionej propozycji ma na celu uregulowanie zasad finansowania wystawiania zaświadczeń.

Obecnie obowiązujące przepisy Kodeksu postępowania karnego powodują praktyczne trudności dla uczestników tego postępowania z usprawiedliwieniem niestawiennictwa z powodu choroby. Do Ministerstwa Sprawiedliwości wpływają sygnały z kraju, że lekarze ze względów finansowych nie chcą przeprowadzać badań i wystawiać zaświadczeń stosownie do wymogów ustawowych. Wskazane usługi nie są bowiem kontraktowane przez Narodowy Fundusz Zdrowia w ramach umów podpisanych z placówkami służby zdrowia.

Rozwiązaniem zaistniałej sytuacji jest uregulowanie przyjęte w art. 18 ust. 1, które wskazuje, że za wystawienie zaświadczenia przysługuje lekarzowi sądowemu wynagrodzenie.

Ponadto propozycja zawarta w ust. 2 niniejszego artykułu przewiduje do kosztów wydania zaświadczenia doliczyć koszt dojazdu lekarza sądowego do miejsca pobytu uczestnika, w przypadku gdy osoba ubiegająca się o wystawienie zaświadczenia nie może stawić się na badanie osobiście.

Zgodnie z zasadą przyjętą w planowanym art. 18 ust. 3 koszty wystawienia zaświadczenia będą finansowane z budżetu państwa.

Zaproponowane rozwiązanie wynika z potrzeby zapewnienia zgodności regulacji z przepisem art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanej ze środków publicznych (Dz. U. Nr 210, poz. 2135, z późn. zm.), który stanowi, że koszty badania, wydawania orzeczenia lub zaświadczenia, na zlecenie prokuratury albo sądu, w związku z postępowaniem prowadzonym na podstawie odrębnych ustaw, są pokrywane z części budżetu państwa, której dysponentem jest, odpowiednio, Minister Sprawiedliwości, Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego albo Prezes Naczelnego Sądu Administracyjnego.

W odniesieniu do sądów wojskowych koszt wystawienia zaświadczenia będzie finansowany z części budżetu państwa, której dysponentem jest Minister Obrony Narodowej. Przyjęcie niniejszego uregulowania wynika z zapisów ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. – Prawo o ustroju sądów wojskowych (Dz. U. Nr 117, poz. 753, z późn. zm.).

Kwestię szczegółowego określenia wysokości, warunków i trybu finansowania kosztów wystawienia zaświadczeń pozostawiono do uregulowania w rozporządzeniu, wskazując, że dla uczestników postępowań wystawianie zaświadczeń będzie nieodpłatne.

Proponowana zmiana art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. – o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. Nr 167, poz. 1398) przez dodanie pkt 10 – reguluje wprost kwestię kosztów wystawiania zaświadczenia, o którym mowa w ustawie.

Odpowiednio projekt przewiduje również w art. 24 pkt 2 zmianę Kodeksu postępowania karnego dotyczącą art. 618 § 1 pkt 9 przez uwzględnienie w wydatkach poniesionych przez Skarb Państwa kosztów wystawienia zaświadczeń.

Zaznaczyć przy tym należy, że wydatki z tego tytułu będą ponoszone przez Skarb Państwa w określonym zakresie tymczasowo, gdyż zakończenie postępowań spowoduje wydanie orzeczeń odnośnie do zasądzenia kosztów procesu od jednej ze stron w postępowaniu cywilnym bądź wskazania, kto i w jakiej części poniesie koszty procesu w postępowaniu karnym.

Część wydatków z tytułu wystawiania zaświadczeń będzie ponoszona przez Skarb Państwa. Zdarzenia takie będą miały miejsce w przypadkach obciążenia kosztami postępowań (zwłaszcza w sprawach karnych) Skarbu Państwa. Ponadto wprowadzenie w art. 2 regulacji zasady, zgodnie z którą lekarz sądowy będzie wystawiał zaświadczenia potwierdzające nie tylko niezdolność, ale też zdolność stawienia się na wezwanie lub zawiadomienie uczestnika postępowania, może spowodować nieprzedstawienie organowi wzywającemu, wystawionego przez lekarza sądowego, zaświadczenia stwierdzającego ową zdolność stawiennictwa. Nie można również wykluczyć, że mogą zdarzać się jednostkowe przypadki, gdy, pomimo uzyskania prawidłowego zaświadczenia usprawiedliwiającego niestawiennictwo, uczestnik postępowania nie przedłoży go organowi uprawnionemu. W takich wypadkach koszt wystawienia zaświadczenia będzie ponosił również Skarb Państwa, gdyż w projekcie przyjęto założenie, że zaświadczenie jest wydawane uczestnikowi postępowania nieodpłatnie.

Wprowadzono planowaną regulacją w art. 19 ust. 1 możliwość czasowego wstrzymania wypłaty wynagrodzenia na wniosek organu uprawnionego w przypadku zgłoszenia wątpliwości co do rzetelności wystawionego zaświadczenia, a także gdy nie będzie ono odpowiadało określonemu rozporządzeniem wzorowi. Obowiązek poinformowania prezesa sądu o ustaniu lub potwierdzeniu okoliczności skutkujących wstrzymaniem wypłaty wynagrodzenia nałożono w ust. 2 na organ uprawniony. Ponadto w ust. 3 niniejszego artykułu zobowiązano prokuratora do niezwłocznego poinformowania prezesa sądu o ustaniu okoliczności skutkujących wstrzymaniem wypłaty wynagrodzenia w zakresie rzetelności wystawionego zaświadczenia bądź też o potwierdzeniu okoliczności skutkujących pozbawieniem prawa do wypłaty wynagrodzenia.

Prezes sądu okręgowego, jako organ właściwy do podjęcia decyzji o wstrzymaniu wypłaty wynagrodzenia oraz uchyleniu wstrzymania wypłaty wynagrodzenia, jak również o pozbawieniu prawa do wypłaty wynagrodzenia, informuje o tym organ kierujący gospodarką finansową sądu okręgowego, który z kolei odpowiada za zobowiązania finansowe sądu i który będzie kierował do wykonania przedstawione faktury.

Dostrzegając niesłuszność wypłaty wynagrodzenia, w przypadku gdy wystawiane zaświadczenie poświadcza nieprawdę – wprowadzono w art. 20 zasadę, zgodnie z którą za tak wystawiony dokument nie przysługuje wynagrodzenie.

W projekcie przewiduje się, że ustawa wchodzi w życie z dniem 1 września 2007 r., z wyjątkiem przepisów art. 6 i 28, które wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia ustawy.

Wskazane rozwiązanie zapewni stosowny okres do przygotowania realizacji obowiązków nałożonych niniejszą ustawą, umożliwiając prezesom sądów okręgowych wybór i podpisanie umów z lekarzami sądowymi, którzy mają wystawiać zaświadczenia oraz upublicznienie list dla uczestników postępowań, wobec których od dnia 1 sierpnia 2007 r. będą obowiązywały niniejsze uregulowania.

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Podmioty, na które oddziałują projektowane regulacje

Projektowana ustawa będzie wpływała na uczestników postępowania cywilnego i karnego.

2. Wyniki przeprowadzonych konsultacji

Przedmiotowy projekt był szeroko konsultowany ze środowiskiem sędziów, prokuratorów, Sądem Najwyższym, Krajową Radą Sądownictwa, a także Krajową Radą Radców Prawnych, Naczelną Radą Adwokacką oraz Stowarzyszeniem Sędziów Polskich „Iustitia”. Projektowana ustawa była też konsultowana z Naczelną Radą Lekarską i Okręgową Radą Lekarską w Warszawie.

Uwagi do projektu zgłosili w terminie: Sąd Najwyższy, Krajowa Rada Radców Prawnych, Naczelna Rada Adwokacka, Naczelna Rada Lekarska oraz Okręgowa Rada Lekarska w Warszawie.

Uwagi te miały różny ciężar gatunkowy. Uwzględniono większość uwag o charakterze legislacyjnym, redakcyjnym i doprecyzowującym, zmieniając odpowiednio brzmienie kwestionowanych przepisów.

Najistotniejsze nie uwzględnione uwagi zostały przedstawione poniżej.

Nie zostały one uwzględnione z uwagi na to, że pozostawały w sprzeczności z intencją projektu.

1) Uwagi Krajowej Rady Radców Prawnych i Naczelnej Rady Adwokackiej nie zostały uwzględnione, gdyż dążyły do zanegowania proponowanych rozwiązań.

2) Opinia Sądu Najwyższego pozytywnie odnosi się do zmian przewidujących powołanie lekarza sądowego. W opinii tej wyrażono jednakże obawę o zbyt wąski zakres stosowania ustawy (nie obejmujący K.p.a.), niedoprecyzowanie charakteru prawnego umowy łączącej prezesa sądu okręgowego z lekarzem sądowym, jak również niesformułowanie sposobu odstąpienia od umowy, niewskazanie, czy lekarz sądowy

powinien kierować uczestników postępowania na dalsze badania, nieznaczenie proponowanego wynagrodzenia w zależności od nakładu pracy. Zasygnalizowano problem obciążenia kosztami procesu osoby przegrywającej proces, na który nie miała ona wpływu. Zwrócono uwagę, że brak jest szczegółowej analizy funkcjonowania dotychczas obowiązujących regulacji w tym zakresie.

- 3) Naczelna Rada Lekarska i Okręgowa Rada Lekarska w Warszawie podniosły niewprowadzenie przewidzianego trybu usprawiedliwiania nieobecności do K.p.a., wyraziły przekonanie, że lekarzem sądowym powinien zostać lekarz posiadający II stopień specjalizacji lub tytuł specjalisty, zanegowały konieczność uwzględnienia w projekcie posiadania pełnej zdolności do czynności prawnych w świetle obowiązujących przepisów o zawodzie lekarza i lekarza dentystry. Ponadto podkreśliły, że kandydowanie do pełnienia funkcji lekarza sądowego powinno być poprzedzone wyrażeniem przez kandydata formalnej zgody. Zanegowały proponowane uprawnienie prezesa sądu do natychmiastowego rozwiązania umowy z lekarzem sądowym w przypadku zaistnienia wątpliwości co do rzetelności wystawionego zaświadczenia, jak również w przypadku wszczęcia wobec lekarza postępowania z zakresu odpowiedzialności zawodowej. Podniesiono zbyt niską kwotę przewidzianą jako wynagrodzenie za wystawienie jednostkowego zaświadczenia.

Wszystkie zgłoszone propozycje i uwagi zostały poddane szczegółowej i wnikliwej analizie. Uwagi, które były zbieżne z intencją projektodawcy, a miały na celu udoskonalenie projektowanych regulacji prawnych, zostały w projekcie uwzględnione.

3. Wpływ regulacji na sektor finansów publicznych

Wstępne szacunki łącznych wydatków związanych z wejściem w życie projektu ustawy o lekarzu sądowym i wydanego na podstawie art. 15 ust. 4 oraz art. 18 ust. 4 regulacji rozporządzenia w sprawie sposobu prowadzenia przez lekarza sądowego rejestru wystawionych zaświadczeń oraz wyso-

kości, warunków i trybu finansowania kosztów wystawienia zaświadczenia, przedstawiają się następująco:

W oparciu o cytowane w części ogólnej uzasadnienia dane (uzyskane z sądów powszechnych i wojskowych oraz odpowiadających im prokuratur) przyjęto, że rocznie uczestnicy postępowania karnego przedstawiają ok. 47.964 usprawiedliwień niestawiennictwa z powodu choroby, wystawionych przez lekarzy uprawnionych. Liczbę tą przyjęto jako dolną granicę do oceny skutków finansowych planowanej ustawy w części odnoszącej się do przepisów postępowania karnego. Do wyliczeń skutków dla budżetu państwa jako górną granicę dotyczącą niniejszego postępowania przyjęto założenie, że w 10% spraw wpływających do sądów wystąpi konieczność wystawienia zaświadczeń. W 2005 r. wpłynęło do sądów 2.218.272 spraw karnych. Liczba usprawiedliwień podana przez sądy i prokuraturę wojskową pozwala na niepodwyższanie wskazanego górnego limitu przyjętego założenia. Wobec powyższego do planowania skutków przyjęto liczbę 221.827 usprawiedliwień rocznie.

Szacunkowy koszt przyjęcia regulacji, odnoszącej się do postępowań prowadzonych na podstawie Kodeksu postępowania karnego, przy założeniu kwoty 40 zł, jako kosztu wystawienia jednego zaświadczenia, i przyjęciu, że w każdej z tych spraw byłoby wystawiane jedno zaświadczenie, będzie się kształtował w granicach ok. 1 918 440 zł – 8 873 080 zł rocznie.

Z uwagi na brak w obecnie obowiązujących przepisach Kodeksu postępowania cywilnego proponowanej regulacji, jak również nieuwjmowanie w statystyce ilości spraw, w których przedstawiane są zaświadczenia stwierdzające niemożność stawiennictwa z uwagi na chorobę, nie można nawet szacunkowo wskazać ujętej wyżej dolnej granicy przyjętej do oceny skutków finansowych ustawy w tej części. Do wyliczeń planowanej zmiany odnoszącej się do przepisów postępowania cywilnego przyjęto założenie, analogicznie jak w części dotyczącej postępowania karnego, że w 10% spraw wpływających do sądów wystąpi konieczność wystawienia zaświadczeń. W 2005 r. wpłynęło do sądów 7.363.341 spraw cywilnych,

rodzinnych, z zakresu prawa pracy, z zakresu ubezpieczeń społecznych oraz spraw gospodarczych. Wobec powyższego do planowania skutków przyjęto liczbę 736.334 usprawiedliwień rocznie.

Szacunkowy koszt przyjęcia regulacji, odnoszącej się do postępowań prowadzonych na podstawie Kodeksu postępowania cywilnego, przy założeniu kwoty 40 zł, jako kosztu wystawienia jednego zaświadczenia, i przyjęciu, że w każdej z tych spraw byłoby wystawiane jedno zaświadczenie będzie się kształtował w granicach ok. 29 453 360 zł rocznie.

Jednocześnie nie można wykluczyć dodatkowych kosztów mających zastosowanie do postępowań prowadzonych na podstawie wymienionych kodeksów, spowodowanych koniecznością zwrotu kosztów dojazdu lekarzy do osób ubiegających się o wystawienie zaświadczenia oraz faktem, że wydawanie zaświadczeń może dotyczyć kilku uczestników jednego postępowania i może mieć miejsce kilkakrotnie.

Podsumowując, koszt ogólny przyjęcia niniejszej regulacji może się kształtować w granicach 31 371 800 zł – 38 326 440 zł rocznie.

Zaznaczyć przy tym należy, jak wskazano omawiając rozdział 4 regulacji, że wydatki z tego tytułu będą ponoszone przez Skarb Państwa, w określonym zakresie tymczasowo, gdyż zakończenie postępowań spowoduje wydanie orzeczeń odnośnie do zasądzenia kosztów procesu od jednej ze stron w postępowaniu cywilnym bądź wskazania, kto i w jakiej części poniesie koszty procesu w postępowaniu karnym.

Część wydatków z tytułu wystawiania zaświadczeń będzie jednakże ponoszona przez Skarb Państwa. Zdarzenia te dotyczyć będą przypadków obciążenia kosztami postępowań (zwłaszcza w sprawach karnych) Skarbu Państwa oraz nieprzedstawienia przez uczestników postępowań, właściwym organom, prawidłowo wystawionych zaświadczeń.

Wydatki niniejsze zostaną sfinansowane z części budżetu państwa, której dysponentem jest Minister Sprawiedliwości, zaś w odniesieniu do sądów wojskowych, z części, której dysponentem jest Minister Obrony Narodowej.

Skutki finansowe zostały określone szacunkowo, zatem wydatki te mogą ulec zmianie.

4. Wpływ regulacji na rynek pracy

Przyjęcie projektowanej regulacji może pośrednio korzystnie oddziaływać na rynek pracy przez zapewnienie dodatkowego źródła dochodów dla lekarzy, którzy będą wydawać zaświadczenia usprawiedliwiające niestawiennictwo uczestników postępowań.

5. Wpływ regulacji na konkurencyjność wewnętrzną i zewnętrzną gospodarki

Przyjęcie projektowanej regulacji nie wpłynie na konkurencyjność wewnętrzną i zewnętrzną gospodarki.

6. Wpływ regulacji na sytuację i rozwój regionów

Przyjęcie projektowanej regulacji nie wpłynie na sytuację i rozwój regionów.

7. Wstępna ocena zgodności regulacji z prawem Unii Europejskiej

Projektowana regulacja nie jest objęta zakresem prawa Unii Europejskiej.

Projektowana ustawa została zamieszczona na stronie internetowej Ministerstwa Sprawiedliwości. Żaden podmiot zewnętrzny nie zgłosił zainteresowania pracami nad projektem w rozumieniu ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414).